

CIM2115 การจัดการการปฏิบัติการและซัพพลายเชน

Operation Management and Supply Chain

Panida Ninaroon
อาจารย์ ดร.พนิดา นิลอรุณ

panida.ni@ssru.ac.th

[Facebook.com/Panida Ninaroon](https://www.facebook.com/Panida-Ninaroon)

[Twitter.com/Panida Ninaroon](https://twitter.com/Panida-Ninaroon)

Chapter 10 การจัดการห่วงโซ่อุปทาน

- ความหมายและโครงสร้างของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน
- กลยุทธ์การจัดการห่วงโซ่อุปทาน
- ตัวแบบ SCOR Model
- ประโยชน์ของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

จุดประสงค์ประจำบท

นักศึกษามีความเข้าใจในหัวข้อต่อไปนี้

- ความหมายและโครงสร้างของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน
- กลยุทธ์การจัดการห่วงโซ่อุปทาน
- ตัวแบบ SCOR Model
- ประโยชน์ของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน

บทนำ

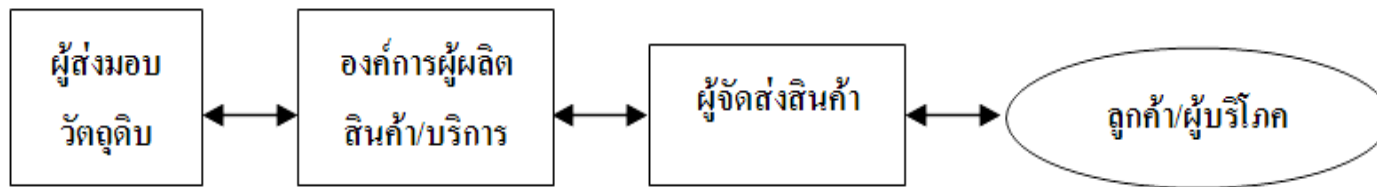

ความสำเร็จทางธุรกิจจะดูได้จากความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก แต่ความสำเร็จของธุรกิจหนึ่งๆ ไม่ได้มาจากการดำเนินงานของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง หากแต่เป็นความสำเร็จที่มาจากการทำงานร่วมกันระหว่างหลายๆ บริษัทที่สนับสนุนกันและกัน เช่น บริษัทคู่ค้าที่ขายวัตถุดิบ บริษัทผู้ผลิต บริษัทจัดส่งสินค้า บริษัทขายปลีก และลูกค้า เป็นต้น

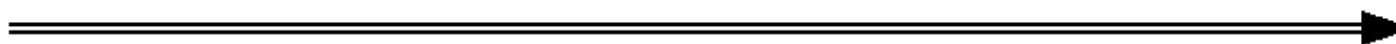
ความหมายและโครงสร้างของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

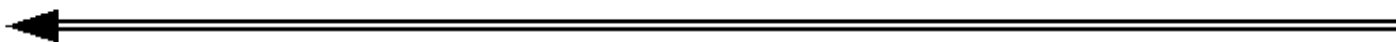
การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management : SCM) คือ กระบวนการโดยรวมของการไหลของวัสดุสินค้า ตลอดจนข้อมูล และธุรกรรมต่างๆ ผ่านองค์การที่เป็นผู้ส่งมอบผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ไปจนถึงลูกค้าหรือผู้บริโภค โดยที่องค์การต่างๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจต่อกัน

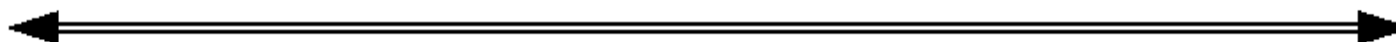
การไหลเวียนของสินค้า/บริการ

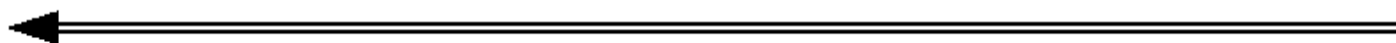
การไหลของข้อมูล

การไหลของกระบวนการ/ขั้นตอนงาน

การไหลของเงิน

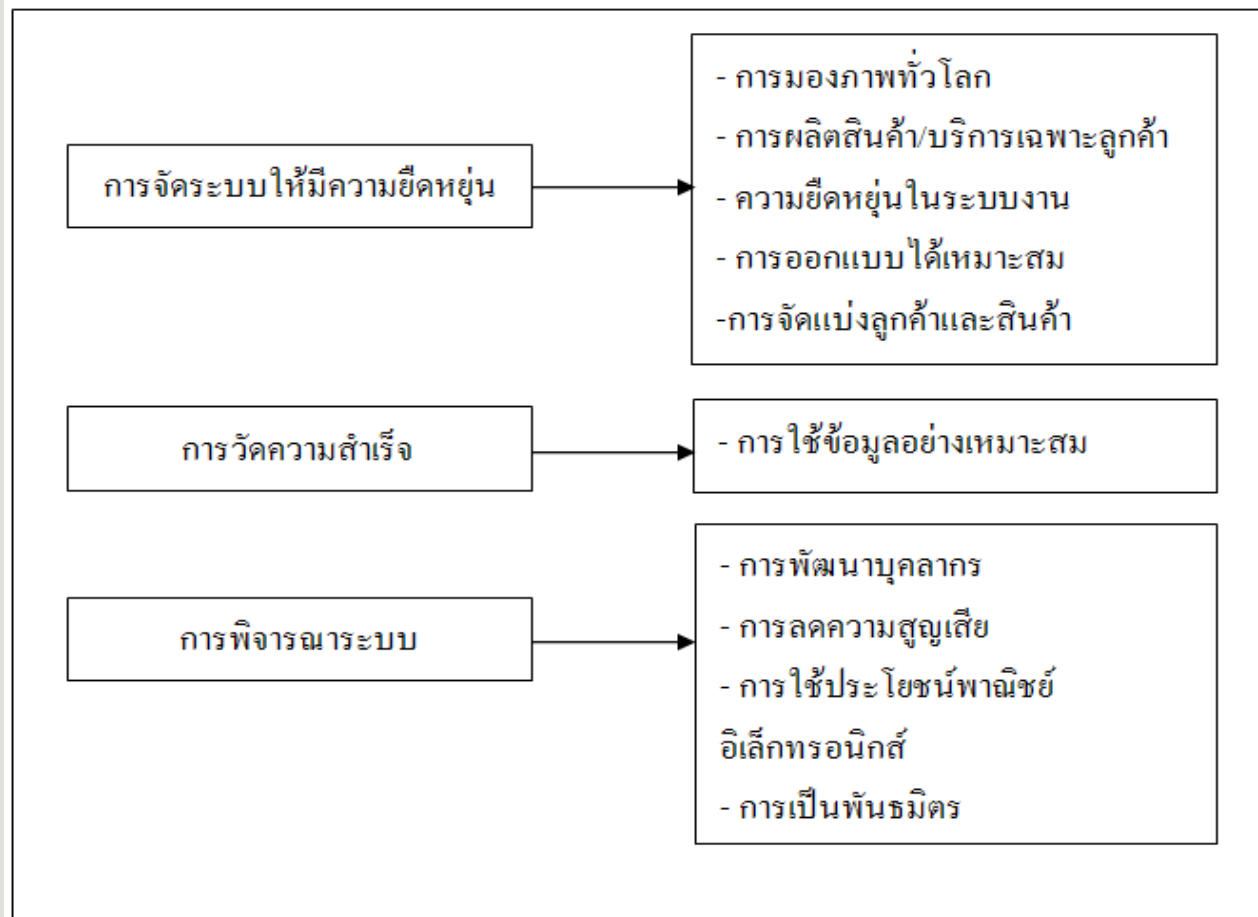

ระบบ SCM ขององค์กร (อันได้แก่ ผู้ส่งมอบ ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่ายและลูกค้า) มีความเข้มแข็งหรือคุณภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งคำว่าคุณภาพ นั้นหมายความว่า

- มีการจัดระบบให้มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวรองรับความเปลี่ยนแปลงของตลาดได้ดีเพียงใด
- มีหน่วยวัดความสำเร็จของระบบโดยรวมที่ชัดเจนหรือไม่
- มีการพัฒนาระบบในตัวเองได้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างไร

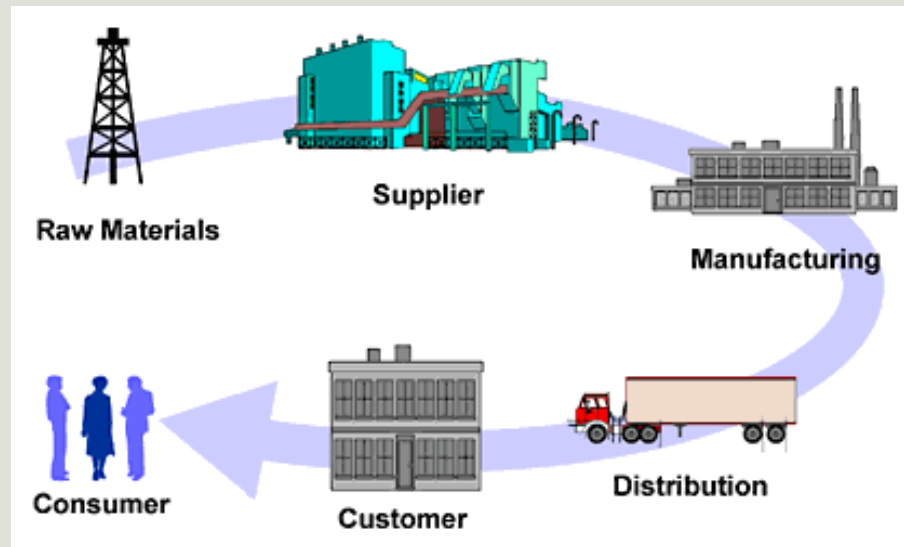

องค์การธุรกิจระดับชั้นนำของโลกโดยทั่วไป มีวิธีดำเนินการในแต่ละคำถามดังนี้แสดงในรูปที่ 2 ต่อไปนี้

กลยุทธ์การจัดการห่วงโซ่อุปทาน

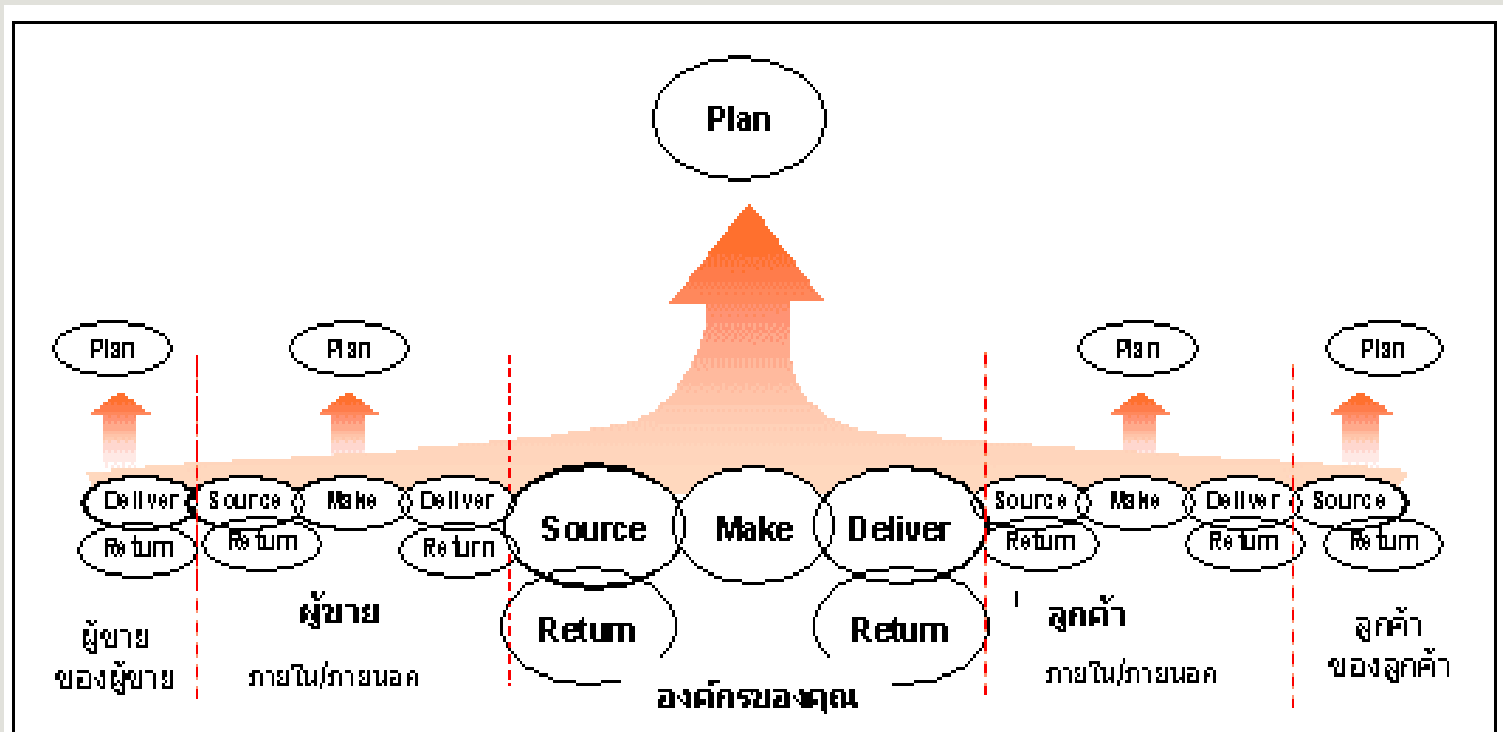
ในส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ SCM นั้น แท้จริงแล้วมีวิธีการต่างๆ มากมายที่สามารถเลือกใช้ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารควรพิจารณาความเหมาะสมและสภาพธุรกิจ กลยุทธ์ของ SCM สามารถแบ่งประเด็นสำคัญๆ ได้ดังตาราง (เอกสารประกอบการสอน)

ตัวแบบ SCOR Model

SCOR Model ย่อมาจาก Supply-Chain Operations Reference model เป็นตัวแบบอธิบายโซ่อุปทานที่ประกอบด้วย การวางแผน การหาวัตถุดิบ การผลิตและการจัดส่งของธุรกิจ โดยเทียบชั้นกับ บริษัทชั้นนำในอุตสาหกรรมเดียวกัน SCOR เริ่มใช้ในปี 1996 ใน สหรัฐอเมริกาและแพร่หลายใช้ในบริษัทต่างๆ ในอเมริกา ในยุโรป ใน ประเทศญี่ปุ่น เช่น Intel, IBM Company < Philips, เพื่อปรับปรุง การจัดการโซ่อุปทานของบริษัท เป็นตัวแบบที่คิดโดยสภาโซ่อุปทาน (Supply Chain Council) สภาโซ่อุปทานเกิดขึ้นในปี 1996 โดย Pittiglio Rabin Todd & McGrath (PRTM) and Advanced Manufacturing Research (AMR) เป็นองค์กรอิสระ ไม่หวังกำไรเกิดจากความร่วมมือกับสมาชิกซึ่งเป็นธุรกิจที่ สนใจเข้ามาเป็นสมาชิกเพื่อเพิ่มทักษะในการจัดการระบบโซ่อุปทานและการ นำไปปฏิบัติ ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 700 บริษัททั่วโลก

SCOR Model นี้จะประกอบด้วย 5 กระบวนการทางธุรกิจ

ภาพที่ 1: กระบวนการหลัก ใน SCOR Model (Supply Chain Council, 2000)

SCOR Model ประกอบไปด้วยกระบวนการสำคัญ 5 กระบวนการ คือ Plan(P) เกี่ยวข้องกับการวางแผนต่างๆ Source(S) การจัดซื้อ จัดหา การรับและการขนส่งวัตถุดิบ Make(M) จะเกี่ยวข้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ Deliver(D) การจัดการในการขนส่งผลิตภัณฑ์ไปให้ลูกค้า และ Return(R) การส่งสินค้ากลับคืน ซึ่งในทุกองค์การจะต้องมีกระบวนการเหล่านี้อยู่ ดังแสดงในภาพที่ 1

ดัชนีวัดประสิทธิภาพใน SCOR Model นั้นจะแบ่งอยู่ในประเภทใหญ่ๆ 4 ประเภท คือ ในส่วนของความสามารถในการแสดงให้เห็นถึงความยืดหยุ่นและการตอบสนอง(Flexibility and Responsiveness) เช่น เวลานำ รอบเวลา เป็นต้น ส่วนที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่าย(Cost) ในส่วนของความน่าเชื่อถือ(Reliability) และส่วนของทรัพย์สิน(Assets) เช่น การใช้จ่ายเงินลงทุนหมุนเวียน เป็นต้น

ระดับการทำงานของ SCOR Model

ระดับที่ 1 เป็นการกำหนดขอบเขตและตั้งเป้าหมายในการปรับปรุงประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทาน

ระดับที่ 2 จะเป็นเครื่องมือในการสร้างแบบจำลองห่วงโซ่อุปทานในองค์กรของตน โดยจะทำการจับลักษณะสภาพแวดล้อมขององค์กรเข้ากับแบบจำลอง เช่น ถ้าการผลิตเป็นแบบผลิตเพื่อจัดเก็บ ก็จะเป็นแบบ make – to – stock (M1) ส่วน Source และ Delivery จะเป็นแบบใดก็จะขึ้นอยู่กับลักษณะการดำเนินงานขององค์กรเช่นกัน และในระดับที่ 2 นี้จะมีกิจกรรมการปฏิบัติงาน 3 ลักษณะ คือ

- **การวางแผน (Planning)** เป็นการวางแผนการจัดสรรการใช้ทรัพยากรและการวางแผนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการที่คาดการณ์ไว้ โดยการวางแผนนั้นจะต้องทำให้ทรัพยากรสอดคล้องกับความต้องการโดยรวม
- **การดำเนินงาน (Executing)** คือ กิจกรรมที่ถูกระดมหรือถูกสั่งการจากแผนหรือความต้องการที่แท้จริง ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานะของผลิตภัณฑ์ รวมถึงการจัดตารางและลำดับขั้นตอนในการผลิต การแปลงสภาพวัตถุดิบและการบริการ การเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งก็คือการปฏิบัติงานหรือการกระทำในส่วนใดๆใน Source, Make หรือ Deliver นั่นเอง

- **กระบวนการที่ทำให้เกิดขึ้น (Enabling)** คือ กิจกรรมการจัดเตรียม กฎในการดำเนินงาน และการจัดการข้อมูลหรือความสัมพันธ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนกระบวนการวางแผนและกระบวนการดำเนินงาน ถ้า Execute คือ การผลิต (Make) เพราะฉะนั้น Planning และ Enabling ก็จะเป็น Plan make และ Enable make ตามลำดับ

ระดับที่ 3 จะประกอบไปด้วย การนิยามส่วนประกอบของกระบวนการต่างๆ ข้อมูลของปัจจัยขาเข้า (Input) และ ปัจจัยขาออก (Output) ในแต่ละกระบวนการ มีดัชนีวัดประสิทธิภาพกระบวนการ(KPI) และวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด (Best practice) เสนอไว้

ระดับที่ 4 ไม่ได้กำหนดไว้ใน SCOR Model แต่เป็นกิจกรรมที่แต่ละองค์กรจะต้องกำหนดกิจกรรมย่อยในกระบวนการธุรกิจของตนเองในรายละเอียดของแต่ละผลิตภัณฑ์หรืออุตสาหกรรมโดยมีการเชื่อมโยงกับระดับที่ 3

		ระดับที่			
		#	ลักษณะ	โครงสร้าง	คำอธิบาย
<div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ตัวแบบจำลองในการพัฒนาโซลูชัน</div> <div style="margin: 0 10px;"> </div> </div>	1		ระดับบนสุด Top Level		ระดับที่ 1 เป็นการกำหนดขอบเขตและเนื้อหา สำหรับการดำเนินงาน โซลูชัน เพื่อให้ผลการ ปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายในการปรับปรุง ประสิทธิภาพของ โซลูชัน
	2		ระดับการ กำหนด กระบวนการ Configuration Level		ระดับที่ 2 เป็นระดับการกำหนดกระบวนการ ขององค์กรโดยกรกำหนดเป็น โครงร่างของโซ ลูชัน โดยจะครอบคลุมการ พิจารณาการกำหนด โครงสร้างของกระบวนการปฏิบัติงานในส่วนขอ การวางแผน, การจัดหาวัตถุดิบ, การผลิต, การจัดส่ง และการส่งคืน
	3		ระดับการกำหนด รายละเอียดของ กระบวนการ Process Element Level		ระดับที่ 3 นี้จะเป็นตัวกำหนดถึงความสามารถ ในการแข่งขัน เพื่อให้ประสมผลสำเร็จในการเข้าถึง ทางตลาด ประกอบไปด้วยองค์ความรู้ของ กระบวนการย่อย, ข้อมูลนำเข้าและข้อมูลออกของ กระบวนการ, ตัววัดประสิทธิภาพกระบวนการ, การ ปฏิบัติที่ดีที่สุดที่จะประยุกต์ใช้, ความสามารถของ ระบบที่ต้องการ ที่ตอบสนองแนวทางในข้างต้น, ระบบที่ใช้วัดหรือเครื่องมือ องค์กรจะปรับกลยุทธ์การดำเนินงานที่ระดับที่ 3 นี้
	4		ระดับการนำไป ปฏิบัติ Implementation Level		ระดับที่ 4 เป็นระดับการนำสิ่งที่ได้กำหนดไว้ ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิด สถานะที่กำหนดไว้ เป็นตัว กำหนดการปฏิบัติงานเพื่อให้เข้าถึงข้อได้เปรียบ ทางการแข่งขันและการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขของการ ดำเนินธุรกิจ

มคอ
๖ สม/๒๕๕

ประโยชน์ของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

SCM มีประโยชน์ในการช่วยพัฒนาองค์กร ดังนี้

1. ยกระดับความสามารถในการบริหาร อาทิ การลดสินค้าคงคลัง การเพิ่มประสิทธิภาพ หรือการลดความสูญเปล่าอย่างไร
2. ส่งเสริมความเติบโตทางธุรกิจ อาทิ การเพิ่มโอกาสในการออกสินค้าใหม่ เร็วขึ้น การเปิดตลาดใหม่ๆ การสร้างความพอใจแก่ลูกค้ามากขึ้นอย่างไร
3. ส่งเสริมความยั่งยืนของธุรกิจ อาทิ การลดต้นทุน การบริหารเงินทุนหมุนเวียน ฯลฯ อย่างไรก็ตามเหมือนว่าคนส่วนใหญ่ยังมอง SCM ในความหมายแคบซึ่งอาจทำให้ได้ประโยชน์จาก SCM น้อยกว่าความเป็นจริง

สรุป

SCOR Model ถือเป็นเครื่องมือตัวหนึ่งในการเริ่มต้นนำแนวคิดโซ่อุปทานมาใช้พัฒนาประสิทธิภาพของโซ่อุปทาน โดยการจำลองกระบวนการทำงานต่างๆ ทั้งหมดในสายโซ่อุปทานซึ่งเริ่มต้นจากองค์กรของตนจนขยายไปสู่ส่วนอื่นๆ ของโซ่ และหนึ่งในกระบวนการหลักของ SCOR Model ก็คืองานจัดซื้อจัดหาที่มีความสำคัญไม่ว่าจะในเรื่องของการจัดการต้นทุน การลดรอบเวลาซึ่งส่งผลให้การนำสินค้าเข้าสู่ตลาดได้เร็วขึ้น เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน จนไปถึงโอกาสในการพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้ขายเพื่อวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน

ศัพท์ท้ายบท

Best Practice : วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด

Flexibility and Responsiveness : ความยืดหยุ่นและการ
ตอบสนอง

Supply Chain Management (SCM) : การบริหารโซ่อุปทาน

Metric : การกำหนดมาตรวัด

Framework : กรอบการทำงาน

Executing : การดำเนินงาน